

Signaleren van psychosociale problematiek in de oncologische wondzorg

Heleen Lintz-Luidens
Verpleegkundig Consulent Radiotherapie
UMC Sint Radboud
Commissielid Oncologische wond WCS

Opzet presentatie

- Verpleegkundige ervaringen met de lastmeter algemeen
- Verpleegkundige ervaringen met lastmeter in de oncologische wondzorg
- Conclusie
- Aanbevelingen

Doel lastmeter

“Vroegtijdig signaleren en monitoren van somatische en psychosociale problemen door verpleegkundigen”

Hulpmiddel voor de begeleiding van de psychosociale problematiek door verpleegkundigen

Ervaringen met de lastmeter in de oncologie in het algemeen

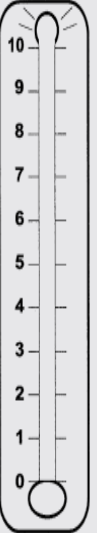
De last-meter

Invuldatum: - - (dag-maand-jaar)

Hoeveel last heeft u van problemen, klachten, zorgen?

Als eerste
Omcirkel het nummer op onderstaande thermometer dat het best samenvat hoeveel last u de afgelopen week (inclusief vandaag) heeft gehad op lichamelijk, emotioneel, sociaal en praktisch gebied.

10 = extreem veel last

0 = helemaal geen last

Ten tweede
Wilt u voor onderstaande gebieden aangeven of u de afgelopen week (inclusief vandaag) hier moeite mee hebt gehad of problemen bij hebt ervaren.
Wilt u elke vraag beantwoorden?

Ja Nee

Praktische problemen

☐ ☐ zorg voor kinderen
☐ ☐ wonen/huisvesting
☐ ☐ huishouden
☐ ☐ vervoer
☐ ☐ werk/school/studie
☐ ☐ financiën
☐ ☐ verzekering

Gezins-/sociale problemen

☐ ☐ omgang met partner
☐ ☐ omgang met kinderen
☐ ☐ omgang met familie/vrienden

Emotionele problemen

☐ ☐ greep hebben op emoties
☐ ☐ herinneren van dingen
☐ ☐ zelfvertrouwen
☐ ☐ angsten
☐ ☐ neerslachtigheid/somberheid
☐ ☐ spanning
☐ ☐ eenzaamheid
☐ ☐ concentratie
☐ ☐ schuldgevoel
☐ ☐ controleverlies

Religieuze/spirituele problemen

☐ ☐ zin van het leven/
levensbeschouwing
☐ ☐ vertrouwen in God/gelof

Lichamelijke problemen

☐ ☐ uiterlijk
☐ ☐ veranderde urine-uitscheiding
☐ ☐ verstopping/obstipatie
☐ ☐ diarree
☐ ☐ eten
☐ ☐ opgezwollen gevoel
☐ ☐ koorts
☐ ☐ monddijmvlies
☐ ☐ misselijkheid
☐ ☐ droge, verstopte neus
☐ ☐ pijn
☐ ☐ seksualiteit
☐ ☐ droge, jeukerige huid
☐ ☐ slaap
☐ ☐ benauwdheid
☐ ☐ duizeligheid
☐ ☐ praten
☐ ☐ smaakvermogen
☐ ☐ veranderingen in gewicht
☐ ☐ tintelingen in handen/voeten
☐ ☐ wassen/aankleden
☐ ☐ dagelijkse bezigheden
☐ ☐ moeheid
☐ ☐ conditie
☐ ☐ spierkracht

Andere problemen

Zou u met een deskundige willen praten over uw problemen?

☐ ja ☐ misschien ☐ nee

- Makkelijk hanteerbaar één a 4 tje
- Kapstok voor het aangaan van een gesprek betreffende opsporing problematiek op zowel somatisch als psycho-sociaal gebied
- Veel minder tijdrovend dan je denkt

Bruikbaar hulpmiddel in de oncologie?

De last-meter

Invuldatum: - - (dag-maand-jaar)

Hoeveel last heeft u van problemen, klachten, zorgen?

Als eerste
Omcirkel het nummer op onderstaande thermometer dat het best samenvat hoeveel last u de afgelopen week (inclusief vandaag) heeft gehad op lichamelijk, emotioneel, sociaal en praktisch gebied.

10 = extreem veel last

0 = helemaal geen last

Ten tweede
Wilt u voor onderstaande gebieden aangeven of u de afgelopen week (inclusief vandaag) hier moeite mee hebt gehad of problemen bij hebt ervaren.
Wilt u elke vraag beantwoorden?

Ja Nee		
		Lichamelijke problemen
☐	☐	uiterlijk
☐	☐	veranderde urine-uitscheiding
☐	☐	verstopping/obstipatie
☐	☐	diarree
☐	☐	eten
☐	☐	opgezwollen gevoel
☐	☐	kloots
☐	☐	mondslijmvlies
☐	☐	misselijkheid
☐	☐	droge, verstopte neus
☐	☐	pijn
☐	☐	seksualiteit
☐	☐	droge, jeukige huid
☐	☐	slap
☐	☐	benaauwdheid
☐	☐	duizeligheid
☐	☐	praten
☐	☐	smaakvermogen
☐	☐	veranderingen in gewicht
☐	☐	tintelingen in handen/voeten
		Praktische problemen
☐	☐	zorg voor kinderen
☐	☐	wonen/huisvesting
☐	☐	huishouden
☐	☐	vervoer
☐	☐	werk/school/studie
☐	☐	financiën
☐	☐	verzekering
		Gezins-/sociale problemen
☐	☐	omgang met partner
☐	☐	omgang met kinderen
☐	☐	omgang met familie/vrienden
		Emotionele problemen
☐	☐	greep hebben op emoties
☐	☐	herinneren van dingen
☐	☐	zelfvertrouwen
☐	☐	angsten
☐	☐	neersluchtheid/somberheid
☐	☐	spanning
☐	☐	eenzaamheid
☐	☐	concentratie
☐	☐	schuldgevoel
☐	☐	controleverlies
		Religieuze/spirituele problemen
☐	☐	zin van het leven/levensbeschouwing
☐	☐	vertrouwen in God/geloof
		Andere problemen

		Zou u met een deskundige willen praten over uw problemen?
☐	☐	ja
☐	☐	misschien
☐	☐	nee

Prima hulpmiddel mits voldaan wordt aan een aantal voorwaarden:

- Moet ondersteunt door de organisatie
- Training voor verpleegkundigen
- Mogelijkheid zijn voor een psychosociaal MDO

De lastmeter

De last-meter

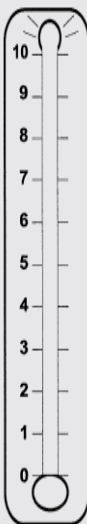
Invuldatum: - - (dag-maand-jaar)

Hoeveel last heeft u van problemen, klachten, zorgen?

Als eerste

Om cirkel het nummer op onderstaande thermometer dat het best samenvat hoeveel last u de afgelopen week (inclusief vandaag) heeft gehad op lichamelijk, emotioneel, sociaal en praktisch gebied.

10 = extreem veel last

0 = helemaal geen last

Ten tweede

Wilt u voor onderstaande gebieden aangeven of u de afgelopen week (inclusief vandaag) hier moeite mee hebt gehad of problemen bij hebt ervaren.
Wilt u elke vraag beantwoorden?

Ja Nee

Praktische problemen

- ☐ Ja ☐ Nee
- ☐ zorg voor kinderen
- ☐ wonen/huisvesting
- ☐ huishouden
- ☐ vervoer
- ☐ werk/school/studie
- ☐ financiën
- ☐ verzekering

Gezins-/sociale problemen

- ☐ Ja ☐ Nee
- ☐ omgang met partner
- ☐ omgang met kinderen
- ☐ omgang met familie/vrienden

Emotionele problemen

- ☐ Ja ☐ Nee
- ☐ greep hebben op emoties
- ☐ herinneren van dingen
- ☐ zelfvertrouwen
- ☐ angsten
- ☐ neersluchtheid/somberheid
- ☐ spanning
- ☐ eenzaamheid
- ☐ concentratie
- ☐ schuldgevoel
- ☐ controleverlies

Religieuze/spirituele problemen

- ☐ Ja ☐ Nee
- ☐ zin van het leven/levensbeschouwing
- ☐ vertrouwen in God/geloof

Ja Nee

Lichamelijke problemen

- ☐ Ja ☐ Nee
- ☐ uiterlijk
- ☐ veranderde urine-uitscheiding
- ☐ verstopping/obstipatie
- ☐ diarree
- ☐ eten
- ☐ opgezwollen gevoel
- ☐ koorts
- ☐ mondslijmvlies
- ☐ misselijkheid
- ☐ droge, verstopte neus
- ☐ pijn
- ☐ seksualiteit
- ☐ droge, jeukenige huid
- ☐ slaap
- ☐ benauwdheid
- ☐ duizeligheid
- ☐ praten
- ☐ smaakvermogen
- ☐ veranderingen in gewicht
- ☐ tintelingen in handen/voeten

Andere problemen

Zou u met een deskundige willen praten over uw problemen?

- ☐ ja ☐ misschien ☐ nee

Bruikbaar hulpmiddel voor de oncologische wond en het oncologisch ulcus?

Ervaringen lastmeter bij oncologisch ulcus

- Weinig ervaring door de lage incidentie
- Somatische problematiek wordt niet expliciet genoeg uitgevraagd.

Zoals:

- Overmatig exsudaat
- Bloedingsneiging
- Extreem penetrante geur

Meest voorkomende psycho-sociale problematiek oncologisch ulcus

- Sociaal isolement
- Eenzaamheid
- Walging patiënt/naasten/hulpverlener
- Angst
- Schaamte
- Schuldgevoel

Interventies psychosociale problematiek oncologisch ulcus

De meeste psychosociale problematiek wordt veroorzaakt door de somatische problematiek:

Zoals:

- Sociaal isolement (geur/mutilatie)
- Angst voor onverwachte bloeding
- Doorlekken van het exsudaat

Dus:

Aanpakken van de somatische klachten (waar mogelijk) is de allerbeste psychosociale interventie

Een oncologisch ulcus reageert alleen op een oncologische behandeling
(radiotherapie chemotherapie etc)

Resultaat drie maanden na radiotherapie

Casus patiënt met uitbehandeld oncologisch ulcus (Voor implementatie lastmeter),

Voor het in kaart brengen van de problematiek is het wondanalyse formulier van de WCS gebruikt (éénmalig)

Deel gesignaleerde psychosociale problematiek:

- Sociaal isolement door schaamte voor de penetrante geur en angst voor lekkage exsudaat
- Walging bij naasten en hulpverleners
- Voelde zich in de steek gelaten door de behandelend artsen in het ziekenhuis
- Angst voor de dood
- Professionele psychosociale zorg werd geweigerd

Analyse psychosociale problemen

- Sociaal isolement door schaamte voor de penetrante geur en angst voor lekkage exsudaat
- Walging bij naasten en enkele hulpverleners
- Voelde zich in de steek gelaten door de behandelend artsen in het ziekenhuis
- Angst voor de dood
- Weigerden professionele psychosociale hulp
- Geur werd aangepakt met geurabsorberend verband, overmatige exsudaat productie met hydrofiber.
- Kwam af en toe ter sprake (niet structureel)
- Palliatief team inschakelen
- Werd overheen gepraat door patiënt en familie. Onvoldoende op ingegaan door huisarts en verpleegkundigen gezien complexe somatische problematiek
- Onbekendheid bij patiënt en naasten en hulpverleners wat deze hulp kan betekenen

Was de lastmeter een hulpmiddel geweest?

- Ja, maar in aangepaste vorm
- Frequenter evalueren
- De kracht zit hem in
 - De thermometer
 - Het MDO bij een score hoger dan 5
 - Getrainde verpleegkundigen

.

Conclusie

- De lastmeter is een prima hulpmiddel voor het structureel signaleren en begeleiden van psycho-sociale problematiek door verpleegkundigen
- Er is nog weinig ervaring met de lastmeter bij de meest complexe vorm van oncologisch wondzorg namelijk het oncologisch ulcus
- De lastmeter gaat onvoldoende in op de specifieke problemen van het oncologisch ulcus

Aanbevelingen

- Het aanpassen van een lastmeter die geschikt is voor het oncologisch ulcus
- Een vaste verpleegkundige die wekelijks evalueert en de psychosociale begeleiding op zich neemt
- Een lastmeter die aandacht besteedt aan de problematiek van de naasten
- Regelmatig MDO

Conclusie: werk aan de winkel
en wie de schoen past trekke hem aan

Dank voor uw aandacht!

Een oncologische wond is een wond ontstaan door de behandeling van kanker zoals:

- Chirurgie
- Radiotherapie
- Chemotherapie
- Immunotherapie

Of een combinatie hiervan

Een oncologisch ulcus is een wond
ontstaan door de kwaadaardige tumor
zelf of een metastase hiervan

Onderscheid oncologisch wond en een oncologisch ulcus

- Bij een oncologische wond is het onderliggend weefsel **goedaardig** en dit heeft een natuurlijke genezingstendens
- Bij een oncologisch ulcus is het onderliggend weefsel **kwaadaardig** en dit heeft **geen** natuurlijke genezingstendens